

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Bielecka-Gąszcz

Protokolant: sekr. sąd. Katarzyna Górniak

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku A. S. (1) i J. S. (1)

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. ustanowić na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. służebność przesyłu obciążającą prawo własności nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...), w obrębie (...)_2. (...) J., jednostce ewidencyjnej A., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...), o przebiegu wyznaczonym na mapie do ustalenia służebności gruntowych sporządzonej przez geodetę uprawnionego inż. M. C. w dniu 29 listopada 2019 roku, zaewidencjonowanej za identyfikatorem ewidencyjnym materiału zasobu - operatu technicznego nr P. (...).2019. (...) przez (...) w dniu 19 grudnia 2019 roku – to jest w granicach (...) (...), (...), A, o powierzchni 0,0723 ha (S1),

polegającą na zapewnieniu każdorazowemu właścicielowi linii elektroenergetycznej SN 15 kV utrzymywania tej linii oraz prowadzeniu jej eksploatacji, w tym na prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym odpowiednim sprzętem) w celu dokonywania czynności związanych z kontrolą, przeglądami, konserwacją, remontem, naprawą, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonywaniem wymiany urządzeń, jak również polegającą na obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomości oraz istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej,

za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 136.442 zł (sto trzydzieści sześć tysięcy czterysta czterdzieści dwa złote), płatnym w terminie 1 (jednego) miesiąca od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia w terminowi płatności;

2. ustanowić na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. służebność przesyłu obciążającą prawo własności nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...), w obrębie (...)_2. (...) J., jednostce ewidencyjnej A., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...), o przebiegu wyznaczonym na mapie do ustalenia służebności gruntowych sporządzonej przez geodetę uprawnionego inż. M. C. w dniu 29 listopada 2019 roku, zaewidencjonowanej za identyfikatorem ewidencyjnym materiału zasobu - operatu technicznego nr P. (...).2019. (...) przez (...) w dniu 19 grudnia 2019 roku – to jest w granicach K, L, M, (...), K, o powierzchni 0,0004 ha (S2),

polegającą na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii elektroenergetycznej NN 0,4 kV utrzymywania tej linii oraz prowadzeniu jej eksploatacji, w tym na prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym odpowiednim sprzętem) w celu dokonywania czynności związanych z kontrolą, przeglądami, konserwacją, remontem, naprawą, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonywaniem wymiany urządzeń, jak również polegającą na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomości oraz istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej,

za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 363 zł (trzysta sześćdziesiąt trzy złote), płatnym w terminie 1 (jednego) miesiąca od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia w terminowi płatności;

3. pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 9.093,11 zł (dziewięć tysięcy dziewięćdziesiąt trzy złote i jedenaście groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

4. ustalić, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt VIII Ns 140/15

UZASADNIENIE

W dniu 8 listopada 2013 roku A. i J. S. (1), reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika, na podstawie art. 305² § 2 k.c., wnieśli o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu obciążającej prawo własności nieruchomości stanowiącej ich własność, a obejmującej działkę ewidencyjną nr (...) w J. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), na rzecz przedsiębiorcy (...) Spółki Akcyjnej w L., której treścią jest znoszenie przez wnioskodawców istnienia na nieruchomości obciążonej, w przestrzeni nad i na powierzchni tej nieruchomości urządzeń przesyłowych w postaci linii napowietrznej SN w zakresie niezbędnym do zasilania stacji transformatorowej 15/0,4 kV oraz linii NN wraz z prawem do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem. Wnioskodawcy wnieśli o zasądzenie od uczestnika na ich rzecz kwoty 26.000 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu oraz kwoty po 2.000 zł miesięcznie tytułem okresowego wynagrodzenia za trwanie służebności, płatnego do 10-go dnia każdego miesiąca, na czas nieokreślony, od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Wnieśli także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wnioskodawcy podnieśli, że są właścicielami nieruchomości opisanej w petitum wniosku. Przez środek ich nieruchomości wybudowano linię elektroenergetyczną SN i NN, których właścicielem jest uczestnik postępowania, zaś słupy energetyczne posadowione są na działce nr (...). Urządzenia przesyłowe i związana z nimi strefa ochronna obniżają wartość nieruchomości, a także uniemożliwiają jej wykorzystywanie, gdyż linie są przeprowadzone przez centralną część nieruchomości, w efekcie właściciele nie mogą zagospodarować działki zabudową jednorodzinną, w praktyce nieruchomość służy wyłącznie (...). Po wezwaniu uczestnika do uregulowania zaistniałej sytuacji uczestnik odmówił zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu. **(wniosek k. 2-3)**

W odpowiedzi na wniosek (...) S.A. w L. wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz zasądzenie od wnioskodawców na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia w dobrej wierze służebności gruntowej o treści odpowiadającej treści służebności przesyłu, które nastąpiło na rzecz jego poprzedników prawnych. Niezależnie od tego zakwestionował wysokość roszczenia z tytułu wynagrodzenia za ustanowienie służebności, w tym zakres strefy ochronnej oraz proponowany obszar służebności dla obu linii wskazany przez wnioskodawców. Uczestnik wyjaśnił, że linia energetyczna 15 kV przebiegająca przez działkę wnioskodawców została wybudowana w 1991 roku, a podstawą prawną realizacji inwestycji była decyzje administracyjne z 13 lutego 1989 roku i 30 lutego 1991 roku. Długotrwałe tolerowanie

przez właścicieli nieruchomości takich urządzeń usprawiedliwia usankcjonowanie ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego poprzez obciążenie nieruchomości służebnością. Biegające nad działką wnioskodawców linie energetyczne stanowią trwałe i widoczne urządzenie, z którego korzystanie przez poprzedników uczestnika odpowiadało treści aktualnej służebności przesyłu. Przez lata pracownicy uczestnika dokonywali okresowych przeglądów i konserwacji. Podniósł, że uczestnik jest posiadaczem w dobrej wierze przedmiotowej nieruchomości od 1991 roku, zatem stosownie do art. 172 k.c. wskazać należy, że zasiedział przedmiotową służebność w zakresie obu linii w dobrej wierze, z upływem lat 20. Skoro zaś zasiedzenie prowadzi do nabycia prawa w sposób nieodpłatny, w konsekwencji właścicielowi gruntu, który wskutek zasiedzenia utracił część praw, nie przysługuje żadne wynagrodzenie. **(odpowiedź na wniosek k. 25-28)**

W piśmie przygotowawczym z dnia 3 kwietnia 2014 roku wnioskodawcy zmodyfikowali wniosek, wnosząc o zasądzenie od uczestnika jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w wysokości 50.000 zł oraz wynagrodzenia okresowego po 2.000 zł miesięcznie. **(pismo przygotowawcze k. 69-70)**

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi oddalił wniosek i ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy oparł swoje orzeczenie na ustaleniach faktycznych, że w dniu 13 lutego 1989 roku Urząd Gminy w A. wydał decyzję administracyjną, na podstawie której udzielono Zakładowi (...) pozwolenia na budowę inwestycji obejmującej modernizację linii energetycznych i budowę nowych stacji trafo w miejscowościach J., J. oraz B. Nowy. Następnie w dniu 13 lutego 1991 roku Urząd Gminy w A. wydał decyzję o pozwoleniu Zakładowi (...) na modernizację linii energetycznej SN i NN w miejscowościach J. oraz J.. W dniu 20 listopada 1991 roku Zakład (...) w Ł. przeprowadził budowę linii energetycznej o mocy 15kV na terenie miejscowości J. na podstawie ostatecznych decyzji o pozwoleniu na budowę.

W dniu 25 września 1972 roku J. i A. S. (2) nabyli na podstawie aktu własności ziemi nr ON. (...) własność nieruchomości położonej w J. o powierzchni 0,2400 ha, dla której jest prowadzona księga wieczysta (...). Nieruchomość wnioskodawców stanowi działkę nr (...), jest to działka budowlana niezabudowana. Na gruncie znajduje się linia elektroenergetyczna SN 15kV, która przebiega wzdłuż granicy działki toteż szerokość pasa ochronnego wynosi 16 metrów (po 8 m w każdą stronę od osi linii). Ponadto na obrzeżach działki znajdują się dwa słupy energetyczne tzw. trójnogi. Dodatkowo na działce znajduje się linia niskiego napięcia wzniesiona w 1949 roku. Pracownicy uczestnika nadzorują przesył energii, nadto cyklicznie co 5 lat dokonują oględzin powyższych urządzeń przesyłowych w związku z konieczności ustalenia ich stanu technicznego.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że w przedmiotowej sprawie zostały spełnione przesłanki zasiedzenia służebności w postaci samoistnego posiadania trwałego i widocznego urządzenia służącego do wykonywania służebności oraz upływu czasu. Jako początek biegu terminu zasiedzenia Sąd przyjął 20 listopada 1991 roku, kiedy to sporządzono protokół odbioru technicznego linii 15kV oraz przyjęto bez zastrzeżeń urządzenie do eksploatacji. Co do linii niskiego napięcia, Sąd uznał, że brak było szczegółowych danych dotyczących jej wybudowania, jednak nastąpiło to w 1949 roku, wówczas rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia. W ocenie Sądu, Zakłady (...) budując przedmiotową linię energetyczną znajdowały się w dobrej wierze, legitymowały się bowiem ostateczną decyzją administracyjną z dnia 19 lutego 1989 roku, która zezwalała na budowę napowietrznej linii energetycznej 15kV w miejscowości, w której położona jest nieruchomość wnioskodawców. W dniu 13 lutego 1991 roku uczestnik uzyskał decyzję administracyjną o pozwoleniu na budowę inwestycji obejmującej modernizację linii energetycznej SN i NN na terenach położonych w miejscowości J.. Właściciele nieruchomości nie skorzystali z prawa wniesienia odwołania od tej decyzji. Tym samym nie zakwestionowali wydanych decyzji administracyjnych, które dotyczyły planowanych przez uczestnika inwestycji. Sąd nie czynił przy tym rozważań na temat prawidłowości wydanych decyzji administracyjnych, gdyż sądy powszechne nie są właściwe do badania prawidłowości przebiegu postępowania administracyjnego. Według Sądu, czas potrzebny do zasiedzenia służebności wynosił zatem 20 lat i upłynął w dniu 20 listopada 2011 roku w odniesieniu do linii średniego napięcia. Co do linii niskiego napięcia

termin zasiedzenia również upłynął – nawet przy przyjęciu złej wiary posiadacza. **(postanowienie wraz z uzasadnieniem k. 78-87)**

Apelację od przedmiotowego postanowienia wywiedli wnioskodawcy, zaskarżając postanowienie w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Uczestnik postępowania zaskarżył natomiast zażaleniem orzeczenie o kosztach procesu. **(zażalenie k. 96-98, apelacja k. 101-109)**

Postanowieniem z dnia 4 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi III Wydział Cywilny Odwoławczy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Widzewa w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja wnioskodawców była zasadna i skutkowałą uchyleniem zaskarżonego postanowienia oraz przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty były słuszne.

Sąd Okręgowy podzielił dominujący w orzecznictwie SN oraz sądów powszechnych pogląd, że także przed uregulowaniem instytucji służebności przesyłu w przepisach art.305¹ k.c. i nast. tj. przed dniem 3 sierpnia 2008 roku istniała możliwość zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, zaś okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹ - 305 k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności. Nie podzielił zaprezentowanego w apelacji poglądu, że niedopuszczalne jest zaliczanie posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywanego przed dniem 1 lutego 1989 roku do okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa. W postanowieniu z dnia 12 stycznia 2012 roku sygn. IV CSK 183/11 Sąd Najwyższy wskazał, że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 roku nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia.

W wyroku w składzie siedmiu sędziów z dnia 15 stycznia 2009 roku I CSK 333/07 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zasada jednolitego funduszu własności państwowej nie oznaczała, iż przedsiębiorstwo państwowe nie mogło wystąpić z roszczeniem na podstawie art. 231 § 1 k.c. w stosunku do nieruchomości znajdującej się w jego władztwie. Przyjmowano zgodnie, że wprawdzie ze względu na tę zasadę państwowa osoba prawna nie mogła przeciwstawić Skarbowi Państwa jakichkolwiek własnych uprawnień, jednakże w stosunkach zewnętrznych z osobami trzecimi miała pozycję taką jak właściciel. W konsekwencji wszelkie roszczenia jakie powstawały ze względu na składniki mienia państwowego pozostające w zarządzie państwowej osoby prawnej, realizowała w imieniu własnym ta osoba. O ile więc w relacjach wewnętrznych między Skarbem Państwa a państwową osobą prawną posiadaczem samoistnym nieruchomości państwowej było zawsze państwo, o tyle z punktu widzenia relacji zewnętrznych przedsiębiorstwo państwowe, które władało oddaną mu w zarząd nieruchomością, powinno być uznawane za posiadacza samoistnego nieruchomości niezależnie od tego czy była to nieruchomość państwowa. To rozumowanie dotyczące posiadania samoistnego nieruchomości wykonywanego przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania art.128 k.c. w pierwotnym brzmieniu można tym bardziej odnieść do posiadania w zakresie służebności przesyłowej.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadne okazały się natomiast podniesione w apelacji zarzuty dotyczące sprzeczności ustaleń faktycznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym oraz związany z tym zarzut naruszenia prawa materialnego w zakresie oceny dobrej wiary posiadacza służebności.

Sąd Odwoławczy zgodził się z apelującymi, że w odniesieniu do istniejącej na nieruchomości wnioskodawców linii niskiego napięcia Sąd Rejonowy niesłusznie pominął okoliczność, że linia ta została poddana modernizacji, na co wskazywały załączone decyzje administracyjne, jak również zeznania świadka D. K., zaś ustalenia Sądu I instancji były w tym zakresie niewystarczające. Podkreślił, że jeżeli jak wskazują apelujący przebudowa polegała na poprowadzeniu pod powierzchnią linii dotychczas napowietrznej, to rozważyć należy czy doszło do istotnej zmiany przebiegu

urządzenia przesyłowego. W konsekwencji bieg terminu zasiedzenia będzie się liczyć dopiero od daty tej przebudowy (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2004 roku III CSK 496/02).

Zgodnie z wytycznymi Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy powinien przy ponownym rozpoznaniu sprawy przeprowadzić postępowanie dowodowe na okoliczność zakresu modernizacji linii niskiego napięcia i ponownie rozważyć w odniesieniu do tej linii zagadnienie upływu terminu do zasiedzenia służebności przesyłowej.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, słuszny był także zarzut naruszenia prawa materialnego w zakresie oceny przesłanki dobrej wiary posiadacza służebności. Przyjmując dobrą wiarę poprzednika prawnego uczestnika Sąd Rejonowy odwołał się do budowy urządzeń przesyłowych na nieruchomości wnioskodawców na podstawie ostatecznych decyzji administracyjnych i uznał, że skoro objęcie w posiadanie nieruchomości w celu budowy urządzeń przesyłowych nastąpiło na podstawie ostatecznych decyzji administracyjnych, to także objęcie przez posiadacza we władanie nieruchomości w zakresie służebności przesyłowej oraz korzystanie z niej było legalne.

Nie budzi wątpliwości, że w odniesieniu do posiadania prowadzącego do zasiedzenia o rodzaju wiary posiadacza decyduje wyłącznie chwila objęcia w posiadanie, co wynika wprost z art. 172 k.c., a dobra wiara jest objęta domniemaniem z art. 7 k.c. Domniemanie to wzruszyć może dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie służebności odpowiadającej służebności przesyłu wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, że narusza swym zachowaniem prawo innej osoby. W przedmiotowej sprawie domniemanie to zostało obalone. Z załączonych decyzji administracyjnych nie wynika bowiem, by dotyczyły działki wnioskodawców. Każda z tych decyzji jedynie w ogólny sposób określa teren, przez który miała przebiegać linia średniego napięcia tj. przez wskazanie miejscowości J. B. Nowy. W tej sytuacji objęcie przez przedsiębiorstwo przesyłowe nieruchomości wnioskodawców w posiadanie na podstawie ostatecznych decyzji administracyjnych, lecz nie indywidualizujących działek, przez które przebiegać mają urządzenia przesyłowe, wyklucza przyjęcie dobrej wiary.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy przesądził, że okres potrzebny do zasiedzenia (30 lat) nie upłynął i przy ponownym rozpoznaniu sprawy uznał za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w zakresie dowodów z opinii biegłych. **(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi wraz z uzasadnieniem k. 141-152)**

W dalszym toku postępowania wnioskodawcy i uczestnik podtrzymali dotychczasowe stanowiska w sprawie, przy czym w piśmie przygotowawczym z dnia 28 lipca 2021 roku pełnomocnik wnioskodawców ostatecznie sprecyzował wniosek, wnosząc o ustanowienie na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L.: 1) służebności przesyłu obciążającej prawo własności nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...) w J. przy ul. (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...), o przebiegu wyznaczonym na mapie sporządzonej przez geodetę M. C. – to jest w granicach (...) (...), (...), A, o powierzchni 0,0723 ha (S1), polegającej na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii elektroenergetycznej SN 15 kV utrzymywania tej linii oraz prowadzeniu jej eksploatacji, w tym na prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym odpowiednim sprzętem) w celu dokonywania czynności związanych z kontrolą, przeglądami, konserwacją, remontem, naprawą, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonywaniem wymiany urządzeń, jak również polegającą na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomości oraz istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej, za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 136.442 zł;

2) służebności przesyłu obciążającej prawo własności w/w nieruchomości o przebiegu wyznaczonym na mapie sporządzonej przez geodetę M. C. – to jest w granicach K, L, M, (...), K, o powierzchni 0,0004 ha (S2), polegającej na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii elektroenergetycznej NN 0,4 kV utrzymywania tej linii oraz prowadzeniu jej eksploatacji, w tym na prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym odpowiednim sprzętem) w celu dokonywania czynności związanych z kontrolą, przeglądami, konserwacją, remontem, naprawą, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonywaniem wymiany urządzeń, jak również polegającą na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomości oraz istnienia pasa technologicznego linii

elektroenergetycznej, za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 363 zł. **(pismo przygotowawcze k. 162, k. 164-165, oraz kolejne pisma m.in. k. 341, k. 536-537)**

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej A. i J. S. (1) są właścicielami nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...), w obrębie (...)_2. (...) J., jednostce ewidencyjnej A., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...).

Działka ma aktualnie numer 137, natomiast wcześniej nosiła numer 200 (wykaz synchronizacyjny biegłego z zakresu geodezji), a została nabyta na podstawie aktu własności ziemi z dnia 25 września 1972 roku nr ON- (...). Akt własności ziemi został wydany na podstawie art. 1 ust. 1 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. 1971, Nr 27, poz. 250) i stwierdzał, że własność w/w nieruchomości została nabyta nieodpłatnie, z mocy samego prawa, co nastąpiło z dniem wejścia ustawy w życie, zatem z dniem 4 listopada 1971 roku. **(okoliczności bezsporne, odpis zwykły księgi wieczystej k. 16-18, kserokopia wypisu z rejestru gruntów k. 424, wykaz synchronizacyjny na mapie do ustalenia służebności gruntowych k. 370)**

W 1987 roku sporządzono projekt modernizacji istniejących linii energetycznych, budowy nowych odcinków linii i stacji transformatorowych w miejscowości J. B. Nowy (nr rejestru (...)643/87), w tym projekt modernizacji napowietrznej linii NN-0,4 kV w miejscowości J. (nr rejestru (...)643/87), przy czym co do linii NN stwierdzono, że zachodzi konieczność wyprowadzenia ze stacji trafo trzech obwodów kablowych i jednego obwodu linią napowietrzną, przy ul. (...) miał to być obwód z linią kablowo-napowietrzną oraz zachodzi potrzeba zainstalowania nowej szafy rozdzielczej minimum czteroobwodowej, bez części pomiarowej.

W dniu 13 lutego 1989 roku Urząd Gminy w A. wydał decyzję administracyjną, na podstawie której udzielono Zakładowi (...) pozwolenia na budowę inwestycji obejmującej modernizację linii energetycznych i budowę nowych stacji trafo w miejscowościach J., J. oraz B. Nowy, na podstawie projektu sporządzonego w 1987 roku. Od decyzji służyło odwołanie do Dyrektora Wydziału Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Ł..

Następnie w dniu 13 lutego 1991 roku Urząd Gminy w A. wydał decyzję administracyjną, na podstawie której udzielono Zakładowi (...) pozwolenia na budowę inwestycji obejmującej modernizację linii energetycznej SN i NN „na terenach, działce, położonych w J. i J. przy ul. wg załączonej dokumentacji”. Dokumentacja z wykazem ulic i działek nie została załączona. Od tej decyzji stronom służyło odwołanie do Wojewody Łódzkiego.

Zarówno pierwsza, jak i druga decyzja zostały doręczone inwestorowi (ZE) i geodecie gminnemu, druga ponadto także Urzędowi Rejonowemu w Ł. przy Al. (...). Z załączonych dokumentów nie wynika by decyzje były doręczane właścicielom nieruchomości, na których prowadzone były inwestycje, ani by właściciele poszczególnych nieruchomości byli w ogóle traktowani jako strony postępowania administracyjnego. Wnioskodawcy nie byli informowani o planowanej inwestycji ani nie wyrażali na nią zgody.

W dniu 20 listopada 1991 roku sporządzono protokół odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii energetycznej o mocy 15kV na terenie miejscowości J. ul. (...) (magistrała) (linia o długości 504 m, 7 szt. słupów o wys. 12 m).

W dniu 3 czerwca 1992 roku kierownik budowy sporządził notatkę, w której stwierdził, że na budowie J. występują następujące kolizje uniemożliwiające wykonywanie robót, m.in.: „(...) – na ul. (...) występuje zbliżenie przewodów linii SN z NN; należy przeprojektować odejścia linii NN od stacji trafo z napowietrznych na kablowe”.

W dniu 5 listopada 1993 roku sporządzono protokół odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii energetycznej NN 0,4 kV (...) – ul. (...) (linia o długości 246 m).

(kserokopia pierwszej strony projektu modernizacji wraz z załącznikiem graficznym k. 38-39, kserokopia fragmentu projektu modernizacji k. 174-175, kserokopia decyzji z 13 lutego 1989 roku

k. 40-41, kserokopia decyzji z 13 lutego 1991 roku k. 42-43, kserokopia protokołu odbioru k. 44, k. 187-189, kserokopia protokołu odbioru k.176-177, kserokopia pierwszej strony projektu technicznego k. 178, kserokopia protokołu z pomiaru k. 179, dowód z przesłuchania wnioskodawcy k. 76 w zw. z k. 71-72, zeznania świadka J. S. (2) k. 249v, zeznania świadka D. K. k. 74-75 i k. 250, kserokopia notatki kierownika budowy k. 197, kserokopia fragmentu mapy k. 221, kserokopia wyciągu z wykazu środków trwałych k. 219)

Przez przedmiotową nieruchomość przebiega napowietrzna linia energetyczna **SN 15 kV** J. J. do zasilania stacji transformatorowej 15/0,4 kV i linia energetyczna **NN 0,4 kV** napowietrzno-kablowa, których właścicielem i użytkownikiem jest uczestnik postępowania.

Napowietrzna linia energetyczna SN przebiega przez środkową część działki, prostopadle do ul. (...). Na działce znajduje się stanowisko 3 słupów linii SN, przewody fazowe linii prowadzone są w układzie trójkątnym. Linia 15 kV na granicach działki załamuje się i biegnie z jednej strony wzdłuż ul. (...), a z drugiej południowej strony przechodzi przez drogę. Linia ta została wybudowana w 1991 roku i oddana do eksploatacji 20 listopada 1991 roku.

Wzdłuż ulicy (...) (w poprzek działki) przez nieruchomość wnioskodawców przebiega również linia NN, która służy do zasilania odbiorców z ul. (...). Na działce nr (...) stoi 1 słup tej linii; od słupa na działce w jedną stronę jest to linia napowietrzna, która następnie schodzi ze słupa i w drugą stronę biegnie już jako linia kablowa pod ziemią wzdłuż ul. (...).

Linia NN została wybudowana w 1949 roku, co wynika z wykazu środków trwałych, natomiast w latach 1992-1993 została ona poddana modernizacji.

Linia SN 15 kV na odcinku przebiegającym przez nieruchomość wnioskodawców wraz ze stacją transformatorową nr (...), którą ta linia zasila, zostały wybudowane w 1991 roku w oparciu o decyzję Urzędu Gminy w A. nr (...) z dnia 13 lutego 1989 roku.

Następnie, decyzją nr (...) z dnia 13 lutego 1991 roku, Urząd Gminy w A. udzielił poprzednikowi prawnemu uczestnika pozwolenia na modernizację linii 0,4 kV i 15 kV.

Z projektu modernizacji istniejących linii energetycznych, budowy nowych odcinków linii i stacji transformatorowych w miejscowości J. B. Nowy (nr rejestru (...)643/87), w tym projektu modernizacji linii NN-0,4 kV w miejscowości J. (nr rejestru (...)643/87), sporządzonego najprawdopodobniej w 1987 roku (co wynika z nr rejestru), wynikało, że co do linii NN zachodzi konieczność wyprowadzenia ze stacji trafo trzech obwodów kablowych i jednego obwodu linią napowietrzną, przy ul. (...) miał to być obwód z linią kablowo-napowietrzną oraz zachodzi potrzeba zainstalowania nowej szafy rozdzielczej minimum czteroobwodowej, bez części pomiarowej.

Nadto, jak już wcześniej wskazano, zachował się dokument, z którego wynika, że w dniu 3 czerwca 1992 roku kierownik budowy linii sporządził notatkę, w której stwierdził, że na budowie J. występują następujące kolizje uniemożliwiające wykonywanie robót, m.in.: „ (...) – na ul. (...) występuje zbliżenie przewodów linii SN z NN; należy przeprojektować odejścia linii NN od stacji trafo z napowietrznych na kablowe”.

W dniu 5 listopada 1993 roku sporządzono protokół odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii energetycznej NN 0,4 kV (...) – ul. (...) (linia o długości 246 m).

Modernizacja linii niskiego napięcia na odcinku przebiegającym przez nieruchomość wnioskodawców polegała zatem, w związku z koniecznością odejścia linii NN od stacji trafo odejściem kablowym w miejsce napowietrzne i koniecznością oddalenia zbliżonych przewodów linii SN z NN, na częściowym skablowaniu tej linii NN, tak że po słupie zeszała ona pod ziemię, co umożliwiło oddalenie przewodów obu linii, a także niewątpliwie zmieniło przebieg linii NN w ujęciu trójwymiarowym, z uwagi na sam fakt, że część napowietrzna została skablowana, więc nie sposób przyjąć, że linia NN w ramach modernizacji nie zmieniła przebiegu.

Na mocy protokołu odbioru technicznego z dnia 20 listopada 1991 roku linia SN 15 kV wraz ze stacją transformatorową zostały przekazane do eksploatacji.

Na mocy protokołu odbioru technicznego z dnia 5 listopada 1993 roku do eksploatacji została przekazana linia NN 0,4 kV.

W południowej części mapki k. 39 akt sprawy uwidoczniła jest wzdłuż drogi jeszcze inna linia energetyczna przebiegająca przez nieruchomości wnioskodawców, ale z opisu wynika, że należy ona do (...). Linia ta nie jest objęta przedmiotowym wnioskiem. **(kserokopia pierwszej strony projektu modernizacji wraz z załącznikiem graficznym k. 38-39, kserokopia fragmentu projektu modernizacji k. 174-175, kserokopia decyzji z 13 lutego 1989 roku k. 40-41, kserokopia decyzji z 13 lutego 1991 roku k. 42-43, kserokopia protokołu odbioru k. 44, k. 187-189, kserokopia protokołu odbioru k.176-177, kserokopia pierwszej strony projektu technicznego k. 178, kserokopia protokołu z pomiaru k. 179, zeznania świadka J. S. (2) k. 249v, zeznania świadka D. K. k. 74-75, k. 250, dowód z przesłuchania wnioskodawcy k. 76 w zw. z k. 71-72, kserokopia notatki kierownika budowy k. 197, kserokopia fragmentu mapy k. 221, kserokopia wyciągu z wykazu środków trwałych k. 219, pisemna opinia biegłego z zakresu instalacji elektrycznych k. 258-286, pisemna opinia uzupełniająca k. 301-308 i ustana opinia uzupełniająca k. 332-338)**

Przedmiotowe linie elektroenergetyczne (SN oraz NN) po ich wybudowaniu/zmodernizowaniu i oddaniu do eksploatacji, między innymi w części przebiegającej przez nieruchomości wnioskodawców, stały się składnikiem majątku przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...), które było dzierżycielem powierzonego mu majątku w imieniu Skarbu Państwa, zgodnie z zasadą jednolitej własności państwowej.

Od czasu ich wybudowania/zmodernizowania linie energetyczne SN 15 kV i NN 0,4 kV pozostają w nieprzerwanym władaniu każdorazowych przedsiębiorstw przesyłowych i są przez nie eksploatowane. Pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego dokonują przeglądów, obchodów, konserwacji i modernizacji linii oraz stacji trafo, przewody ww linii, przez które płynie prąd, tworzą sieć wchodzącą w skład przedsiębiorstwa energetycznego. W czasie normalnej eksploatacji uczestnik postępowania co 5 lat dokonuje oględzin linii przez swoich pracowników. **(zeznania świadka D. K. k. 74-75, k. 250, pisemna opinia biegłego z zakresu instalacji elektrycznych k. 258-286, pisemna opinia uzupełniająca k. 301-308 i ustna opinia uzupełniająca k. 332-338, okoliczności bezsporne)**

Zarządzeniem nr 228 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...). Podmiot ten w dniu 10 marca 1959 roku został wpisany do rejestru przedsiębiorstw państwowych, w dziale A pod nr rej. (...), uzyskując osobowość prawną. W (...) Zakładów (...) działała jednostka organizacyjna Zakład (...) w Ł.. Na podstawie zarządzenia nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzono z dniem 1 stycznia 1989 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Powstało ono w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W., na bazie zakładu Zakład (...). Przedsiębiorstwu przydzielone zostały składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstw pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W..

Zarządzeniem nr 181/ (...) /93 z dnia 9 lipca 1993 roku Minister Przemysłu i Handlu z dniem 12 lipca 1993 roku dokonał podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) S.A. w Ł.. (...) S.A. w Ł. wstąpiła we wszystkie prawa majątkowe i niemajątkowe oraz obowiązki Zakładu (...) w Ł., z wyjątkiem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A. w W..

Aktem notarialnym z dnia 12 lipca 1993 roku Minister Skarbu Państwa, działając w imieniu Skarbu Państwa, dokonał przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) S.A. w Ł..

W dniu 29 czerwca 2007 roku (...) S.A. w Ł. dokonał wydzielenia prawnego operatora systemu dystrybucyjnego ze swojej struktury w formie wniesienia aportem przedsiębiorstwa (...) w rozumieniu art. 55 k.c. (przedsiębiorstwa sieciowego) na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego (...) Spółki z o.o. w Ł.. Przedmiot aportu stanowiły, między innymi, związane z prawem własności i użytkownika wieczystego nieruchomości służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzania prądu elektrycznego oraz budowie i ruchomy majątek sieciowy związany z prowadzeniem przedsiębiorstwa sieciowego, obejmujący w szczególności urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania prądu elektrycznego w rozumieniu art. 49 k.c.

W dniu 12 listopada 2008 roku nastąpiła zmiana spółki z (...) Spółka z o.o. w Ł. na (...) Spółka z o.o. w Ł.. Następnie doszło do połączenia (...) Spółka z o.o. w Ł. poprzez przejęcie przez (...) Spółki Akcyjnej Ł.-Miasto w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. przez (...) S.A. w Ł.. Wszelkie prawa i obowiązki (...) Sp. z o.o. w Ł. (spółka przejmowana) realizowane są przez powstały na jej majątku (...) S.A. w Ł. – Oddział Ł. Miasto z siedzibą w Ł., stanowiącej część spółki przejmującej – (...) S.A. w Ł.. **(kserokopie dokumentów w postaci zaświadczeń, zarządzeń, postanowień, aktów notarialnych i in. k. 45-63)**

Pismami z dnia 22 maja i 17 czerwca 2013 roku wnioskodawcy, przed skierowaniem sprawy do sądu, zwracali się do uczestnika o zawarcie umowy dotyczącej ustanowienia na ich nieruchomości służebności przesyłu za wynagrodzeniem, czemu uczestnik odmówił, wskazując, że budowa linii nastąpiła zgodnie z obowiązującym prawem. **(wezwanie k. 13 i 14, pismo k. 12, okoliczności bezsporne)**

Wnioskodawcy nie wyrażali zgody na posadowienie na ich nieruchomości linii energetycznych, nikt ich również nie pytał o zgodę na ich posadowienie. Wnioskodawcy nie zamieszkują na nieruchomości, nie jest ona zabudowana, mieszkają w J. ale przy innej ulicy. Słupy linii SN wnioskodawca zobaczył na działce, gdy były już one postawione, a on sam wrócił ze szpitala, udał się wówczas do Urzędu Gminy, gdzie poinformowano go jedynie, żeby „nie zadzierał z energetyką”. **(zeznania świadka J. S. (2) k. 249v, dowód z przesłuchania wnioskodawcy k. 76 w zw. z k. 71-72)**

Przebieg projektowanej służebności przesyłu linii energetycznej SN 15kV (S1) został wyznaczonym na mapie do ustalenia służebności gruntowych sporządzonej przez geodetę uprawnionego inż. M. C. w dniu 29 listopada 2019 roku, zaewidencjonowanej za identyfikatorem ewidencyjnym materiału zasobu - operatu technicznego nr P. (...) .2019. (...) przez (...) w dniu 19 grudnia 2019 roku – to jest w obszarze o granicach (...) (...), (...), A, o powierzchni 0,0723 ha. Przebieg ten uwzględnia treść opinii biegłego z zakresu instalacji elektrycznych, rodzaj słupów posadowionych na nieruchomości (których karty katalogowe zostały ostatecznie dostarczone przez uczestnika), a także rozmiary samochodów ciężarowych wykorzystywanych w przedsiębiorstwie uczestnika, zgodnie z czym przyjęto, że pas służebności winien obejmować obszar po 3 m od skrajnych przewodów linii, nie mniej niż 3 m od skrajnej „nogi” słupów linii, co nie było sporne pomiędzy stronami.

Przebieg projektowanej służebności przesyłu linii energetycznej NN 0,4 kV (S2) został wyznaczony na mapie do ustalenia służebności gruntowych sporządzonej przez geodetę uprawnionego inż. M. C. w dniu 29 listopada 2019 roku, zaewidencjonowanej za identyfikatorem ewidencyjnym materiału zasobu - operatu technicznego nr P. (...) .2019. (...) przez (...) w dniu 19 grudnia 2019 roku – to jest w obszarze o granicach K, L, M, (...), K, o powierzchni 0,0004 ha. Przebieg ten również uwzględnia treść opinii biegłego z zakresu instalacji elektrycznych, rodzaj słupa linii NN posadowionego na nieruchomości, fakt, że linia jest częściowo skablowana, zgodnie z czym przyjęto, że pas służebności winien obejmować obszar po 0,5 m od skrajnych przewodów linii, nie mniej niż 0,5 m od skrajnej „nogi” słupa linii, co również ostatecznie nie było sporne pomiędzy stronami. **(opinia biegłego z zakresu geodezji – mapa do ustalenia służebności gruntowych S1 i S2 k. 370; pisemna opinia biegłego z zakresu instalacji elektrycznych k. 258-286, pisemna opinia uzupełniająca k. 301-308 i ustna**

opinia uzupełniająca k. 332-338, karty katalogowe słupów k. 342-344 oraz przykładowa szerokość pojazdów przedsiębiorcy przesyłowego wykorzystywanych do obsługi linii k. 345)

Należne wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu S1, obciążającej prawo własności nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...) w J., a polegającej na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii elektroenergetycznej SN 15 kV utrzymywania tej linii oraz prowadzenia jej eksploatacji, w tym na prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym odpowiednim sprzętem) w celu dokonywania czynności związanych z kontrolą, przeglądami, konserwacją, remontem, naprawą, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonywaniem wymiany urządzeń, jak również polegającej na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomości oraz istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej, wynosi łącznie 136.442 zł. W skład tej kwoty oprócz samego wynagrodzenia za ustanowienie służebności 34.105 zł wchodzi także odszkodowanie za zmniejszenie wartości nieruchomości obciążonej wskutek posadowienia przesyłowych urządzeń energetycznych w wysokości 102.700 zł. Zmniejszenie wartości nieruchomości występuje na skutek trwałego ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości i wymuszenia innego sposobu użytkowania.

Należne wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu S2, obciążającej prawo własności nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...) w J., a polegającej na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii elektroenergetycznej NN 0,4 kV utrzymywania tej linii oraz prowadzenia jej eksploatacji, w tym na prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym odpowiednim sprzętem) w celu dokonywania czynności związanych z kontrolą, przeglądami, konserwacją, remontem, naprawą, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonywaniem wymiany urządzeń, jak również polegającej na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomości oraz istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej, wynosi 363 zł. Posadowienie na nieruchomości (...) nie zmieniło sposobu użytkowania nieruchomości, stąd za biegłym Sąd przyjął, że nie nastąpiła utrata wartości nieruchomości z tego tytułu. **(pisemna opinia biegłego z zakresu szacowania nieruchomości k. 380-419 wraz z opinią uzupełniającą k. 477-480)**

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił częściowo jako bezsporny, zaś w pozostałym zakresie na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w oparciu o zeznania przesłuchanych świadków i dowód z przesłuchania wnioskodawcy. Przy ustalaniu powyższego stanu faktycznego Sąd oparł się także, zgodnie z zaleceniami Sądu Okręgowego, na dopuszczonych w toku ponownego rozpatrywania sprawy, dowodach z opinii biegłych: z zakresu energetyki - na okoliczność zakresu terytorialnego służebności przesyłu, z zakresu geodezji - na okoliczność dokładnej lokalizacji służebności S1 i S2 na nieruchomości przedstawionych na sporządzonej mapie oraz biegłego z zakresu szacunku nieruchomości - na okoliczność należnego wnioskodawcom wynagrodzenia za ustanowienie obu służebności.

Oceniając opinie biegłych, Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zawartych w ich treści wniosków, opinie te były bowiem rzetelne, jasne, logiczne oraz w sposób wyczerpujący objaśniające budzące wątpliwości kwestie. Wydając swoje opinie biegli oparli się na zgromadzonym w aktach sprawy materiale dowodowym oraz przeprowadzonych przez siebie wizjach lokalnych nieruchomości. Opinia biegłego z zakresu geodezji nie była przez wnioskodawców ani uczestnika kwestionowana. Po wydaniu przez biegłego z zakresu energetyki oraz biegłego z zakresu wyceny nieruchomości opinii uzupełniającej, wnioskodawcy ani uczestnik nie zgłosili do opinii żadnych dalszych zastrzeżeń. Opinie biegłych stanowiły zatem dla Sądu pełnowartościowe źródło wiadomości specjalnych.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią przepisu art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Zgodnie z art. 305² § 2 k.c., jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 §1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

W niniejszej sprawie wniosek dotyczył ustanowienia służebności przesyłu dwóch linii energetycznych: średniego napięcia 15 kV oraz niskiego napięcia 0,4 kV. Warto zauważyć, że Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 4 lutego 2015 roku jednoznacznie przesądził, że wykluczone jest w przedmiotowym stanie faktycznym przyjęcie dobrej wiary posiadacza, skoro uczestnik, a raczej jego poprzednik prawny, objął nieruchomość wnioskodawców w posiadanie w celu budowy/modernizacji/przebudowy urządzeń przesyłowych na podstawie ostatecznych decyzji administracyjnych, z których nie wynika by dotyczyły działki wnioskodawców, a każda z tych decyzji jedynie w ogólny sposób określała teren, przez który miała przebiegać linia SN czy NN przez wskazanie miejscowości J.. Z załączonych dokumentów nie wynika by decyzje były doręczane właścicielom nieruchomości, na których prowadzone były inwestycje, ani by właściciele poszczególnych nieruchomości byli w ogóle traktowani jako strony postępowania administracyjnego. Uczestnik nie wykazał zresztą by wnioskodawcy byli informowani o planowanej inwestycji i wyrażali na nią zgodę.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy przesądził, że okres potrzebny do zasiedzenia w złej wierze (30 lat) nie upłynął i przy ponownym rozpoznaniu sprawy uznał za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w zakresie dowodów z opinii biegłych.

Zgodnie z wytycznymi Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy przeprowadził postępowanie dowodowe na okoliczność zakresu modernizacji linii NN i ponownie rozważył w odniesieniu do tej linii zagadnienie upływu terminu do zasiedzenia służebności przesyłowej.

Z materiału dowodowego, który udało się zgromadzić w aktach sprawy wynika, że linia NN została wybudowana w 1949 roku, co wynika z wykazu środków trwałych, natomiast w latach 1992-1993 została ona poddana modernizacji. Linia SN 15 kV na odcinku przebiegającym przez nieruchomość wnioskodawców wraz ze stacją transformatorową nr (...), którą ta linia zasila, zostały wybudowane w 1991 roku w oparciu o decyzję Urzędu Gminy w A. z 1989 roku. Następnie, decyzją z dnia 13 lutego 1991 roku, Urząd Gminy w A. udzielił poprzednikowi prawnemu uczestnika pozwolenia na modernizację linii 0,4 kV i 15 kV. Z projektu modernizacji istniejących linii energetycznych, budowy nowych odcinków linii i stacji transformatorowych w miejscowości J. B. Nowy, w tym projektu modernizacji linii NN-0,4 kV w miejscowości J. sporządzonego najprawdopodobniej w 1987 roku (co wynika z nr rejestru (...)643/87), wynikało, że co do linii NN zachodzi konieczność wyprowadzenia ze stacji trafo trzech obwodów kablowych i jednego obwodu linią napowietrzną, przy ul. (...) miał to być obwód z linią kablowo-napowietrzną oraz zachodzi potrzeba zainstalowania nowej szafy rozdzielczej minimum czteroobwodowej, bez części pomiarowej. Z notatki kierownika budowy linii z dnia 3 czerwca 1992 roku wynikało ponadto, że kierownik budowy stwierdził na budowie (...) występowanie kolizji uniemożliwiającej wykonywanie robót w rejonie ul. (...) polegające na zbliżeniu przewodów linii SN z NN, a także uznał, że należy przeprojektować odejścia linii NN od stacji trafo z napowietrznych na kablowe. W dniu 5 listopada 1993 roku sporządzono protokół odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii energetycznej NN 0,4 kV (...) – ul. (...) (linia o długości 246 m).

W oparciu o powyższe Sąd Rejonowy ustalił, że modernizacja linii NN na odcinku przebiegającym przez nieruchomość wnioskodawców polegała, w związku z koniecznością odejścia linii NN od stacji trafo odejściem kablowym w miejsce napowietrzne i koniecznością oddalenia zbliżonych przewodów linii SN z NN, na częściowym skablowaniu tej linii NN, tak że po słupie zeszła ona pod ziemię, co umożliwiło oddalenie przewodów obu linii, a także niewątpliwie zmieniło przebieg linii NN w ujęciu trójwymiarowym, z uwagi na sam fakt, że część napowietrzna została skablowana, więc nie sposób przyjąć, że linia NN w ramach modernizacji nie zmieniła przebiegu. W konsekwencji bieg terminu zasiedzenia będzie się liczyć dopiero od daty tej modernizacji/przebudowy linii z napowietrznej na kablową, tj. po częściowym skablowaniu linii NN, tak że po słupie zeszła ona pod ziemię, co umożliwiło oddalenie przewodów obu linii. Należy przy tym podkreślić, że uczestnik nie dostarczył materiału dowodowego, który przemawiałby za przyjęciem, że linia NN

nie zmieniła swojego przebiegu wskutek modernizacji z lat 1992-1993, zaś to na uczestniku spoczywał ciężar dowodu z tym zakresie. Wprawdzie postępowanie w sprawie było prowadzone w trybie nieprocesowym, jednak w odniesieniu do samego zasiedzenia należy przyjąć, że może być ono stwierdzone, jeżeli zostanie udowodnione.

Konsekwentnie, w odniesieniu do linii SN za datę biegu terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu Sąd przyjął rok 1991, zaś w odniesieniu do linii NN – rok 1993, co skutkowało dalej przesądzeniem, że wniosek o ustanowienie obu służebności (zarówno linii SN, jak i linii NN – służebności oznaczone na mapie S1 i S2) był zasadny, skoro nie upłynął termin 30 lat wymagany do zasiedzenia tych służebności w złej wierze.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy ustalił treść obu służebności przesyłu w oparciu o opinie biegłych z zakresu instalacji elektrycznych i z zakresu geodezji, a nadto powołał biegłego z zakresu szacunku nieruchomości. Granice obu służebności zostały określone zgodnie z rozmiarami pasa technicznego linii SN i NN, przy uwzględnieniu faktu, że służebność przesyłu jest służebnością o charakterze czynnym. Polega na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., a strefa służebności winna obejmować pas potrzebny do korzystania z urządzenia przesyłowego. Wyznaczonych przez biegłego obszarów służebności S1 i S2 wnioskodawcy ani uczestnik nie kwestionowali. W przepisie art. 305¹ k.c. ustawodawca położył nacisk na uprawnienie przedsiębiorcy, nie zaś na ograniczenia w wykonywaniu swojego prawa przez właściciela nieruchomości obciążonej. Nie ulega wątpliwości, że pominięcie tego aspektu służebności przesyłu w regulacji art. 305¹ k.c. nie oznacza, że tenże nie istnieje, jednakże przy ustalaniu treści służebności większe znaczenie ma jej aktywny aspekt. Prawo przedsiębiorcy do korzystania z nieruchomości obciążonej ograniczone jest do rozmiaru pasa technicznego (eksploatacyjnego), tj. obszaru otaczającego linię energetyczną niezbędnego do jej zarządzania. Pas technologiczny natomiast określa obszar emisji pośredniej materialnej, gdzie mamy do czynienia z oddziaływaniem linii energetycznej (pole magnetyczne). Jest on znacznie szerszy niż pas techniczny. Co istotne, przedsiębiorca ma prawo do korzystania z nieruchomości obciążonej jedynie w zakresie pasa technicznego. W szerszym zakresie pasa technologicznego przebieg linii energetycznej wiąże się już nie z aktywnością przedsiębiorcy, ale jedynie z ewentualnymi ograniczeniami właściciela nieruchomości obciążonej. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, powierzchnia nieruchomości zajęta pod służebność powinna odpowiadać warunkom eksploatacji sieci przyjętym w przedsiębiorstwie będącym właścicielem urządzeń przesyłowych. Wyznaczona w ten sposób strefa ma zabezpieczać potrzeby eksploataowania urządzeń, zapewniając przedsiębiorcy możliwość prawidłowego korzystania z nich, ale także ich konserwacji, naprawy, modernizacji, usuwania awarii, wymiany elementów, zgodnie z art. 305¹ i 305² k.c. Te okoliczności bierze zatem pod uwagę sąd ustanawiając służebność przesyłu. Nie są one tożsame z przesłankami decydującymi o wyznaczeniu strefy, w obrębie której trzeba liczyć się z istnieniem urządzenia w celu zapewnienia bezpiecznych warunków jego eksploataowania i funkcjonowania w jego otoczeniu (tak m.in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15, OSNP 2016/12/144).

Ustanowienie służebności następuje za wynagrodzeniem (art. 305² k.c.). Jednak ustawodawca nie określił jakichkolwiek wskazówek dotyczących jego ustalania. W ocenie Sądu, ustalając wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu należy mieć na względzie, że skutkiem jej ustanowienia jest ograniczenie możliwości użytkowania nieruchomości przez jej właściciela, polegające na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem urządzeń przesyłowych. W orzecznictwie przyjęto, iż wynagrodzenie z tytułu ustanowienia służebności przesyłu powinno być ustalone na podstawie cen rynkowych, a jako kryteria pomocnicze, należy wziąć pod uwagę: zwiększenie wartości przedsiębiorstwa, którego składnikiem stała się służebność, ewentualne obniżenie wartości nieruchomości obciążonej, straty poniesione przez właściciela nieruchomości obciążonej, np. w postaci utraty pożytków z zajętego pod urządzenia przesyłowe pasa gruntu. W judykaturze prezentowany jest pogląd, który Sąd Rejonowy w pełni podziela, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno być proporcjonalne do stopnia ingerencji w treść prawa własności, uwzględniać wartość nieruchomości i w takim kontekście mieć na względzie straty właściciela z uszczerpkienia prawa własności. Przy ocenie wysokości wynagrodzenia wskazówką powinien być także sposób wykorzystywania pozostałych nieruchomości właściciela (pozostałej części nieruchomości) oraz rozwój gospodarczy terenów położonych w sąsiedztwie oraz to, że

na tych terenach urządzenie przesyłowe jest usytuowane, i że w związku z tym ewentualne zamierzenia inwestycyjne właściciela z tych przyczyn mogą być ograniczone (tak Sąd Najwyższy np. w postanowieniu z dnia 5 kwietnia 2012 roku, II CSK 401/11; w postanowieniu z 6.04.2018 r., IV CSK 540/17, Lex nr 2497679; w postanowieniu z 18.05.2016 r., V CSK 531/15, Lex 2076691).

Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia należnego wnioskodawcom za ustanowienie obu służebności przesyłu Sąd oparł się w całości na opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości. Biegły w opinii uwzględnił odrębnie wynagrodzenie za samo ustanowienie służebności i odszkodowanie z tytułu obniżenia wartości nieruchomości w związku z trwałym posadowieniem urządzeń przesyłowych.

Kierując się zasadami ustalania wynagrodzeń za ustanowienie służebności przesyłu wypracowanymi w orzecznictwie sądów powszechnych, Sąd uwzględnił proponowane przez biegłego składniki wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu (w odniesieniu do linii SN, przy linii NN biegły nie stwierdził zmniejszenia wartości nieruchomości wskutek posadowienia urządzeń przesyłowych linii NN).

W odniesieniu do linii SN, niewątpliwie wysokość wynagrodzenia powinna uwzględniać powierzchnię nieruchomości zajętej pod służebność (723 m² z 2.328 m²). Należy wziąć pod uwagę, że ustanowienie służebności ogranicza właściciela w sposobie dalszego zagospodarowania nieruchomości, możliwości jej zabudowy. Z tego punktu widzenia usytuowanie linii energetycznej SN na nieruchomości wnioskodawców jest niekorzystne, bo przebiega w jej części środkowej, po całej długości działki. Dlatego przyznane wnioskodawcom wynagrodzenie uwzględnia składnik opisany przez biegłego jako zmniejszenie wartości nieruchomości.

W związku z powyższym, Sąd ustalił wynagrodzenie należne wnioskodawcom za ustanowienie służebności przesyłu S1 na kwotę 136.442 zł, a za ustanowienie służebności przesyłu S2 na kwotę 363 zł.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Obciążają zatem uczestników koszty czynności podjętych przez nich samych lub przez sąd w ich interesie z urzędu lub na wniosek. Wyjątki od tej zasady przewiduje art. 520 § 2 i 3 k.p.c. Jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Sprzeczność interesów pomiędzy uczestnikami daje sądowi możliwość włożenia na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązku zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego zainteresowanego (art. 520 § 3 zdanie pierwsze k.p.c.). Takie rozstrzygnięcie jest jednakże wyjątkiem od zasady i jego zastosowanie wymaga wykazania, że wystąpiły okoliczności je uzasadniające.

Ocena, czy w konkretnej sprawie zachodzi sprzeczność interesów pomiędzy uczestnikami, nie może sprowadzać się do porównania wyłącznie stanowisk zainteresowanych, prezentowanych w toku postępowania. Konieczne jest rozważenie skutków, jakie dla praw i obowiązków każdego z uczestników, wywołuje wydane w sprawie rozstrzygnięcie. W realiach omawianej sprawy wnioskodawcy i uczestnik postępowania zajmowali różne stanowiska co do potrzeby ustanowienia służebności i zasadności przyznania właścicielom nieruchomości wynagrodzenia za ich ustanowienie. Jednak ostatecznie ustanowienie obu służebności nastąpiło nie tylko w interesie wnioskodawców, którzy w tym celu zainicjowali postępowanie sądowe, ale i w interesie uczestnika. Spółka uzyskała orzeczenie potwierdzające jej prawo do korzystania z nieruchomości w zakresie wynikającym z treści służebności, które zgodnie z art. 251 k.c. podlega ochronie na zasadach przewidzianych w przepisach o ochronie własności. Wypłata jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności wyklucza możliwość dochodzenia przez właścicieli nieruchomości obciążonej roszczeń finansowych innego rodzaju, np. wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. To oznacza, że wnioskodawcy „nie wygrali sprawy”, lecz nastąpiło uregulowanie wzajemnych praw i obowiązków wnioskodawców i uczestnika w stosunku do nieruchomości. Zasadne było zatem rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z zasadą wynikającą z art. 520 § 1 k.p.c.

Mając na względzie okoliczność, że to ostatecznie Spółka uzyskała prawo do korzystania z nieruchomości obciążonej, Sąd uznał, że koszty opinii biegłych winny w przedmiotowej sprawie obciążać uczestnika, zwłaszcza, że ten konsekwentnie kwestionował zasadność wniosku. Dlatego na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 520 § 1 k.p.c., Sąd nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa kwotę 9.093,11 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (koszty wyłożone tymczasowo przez SP na wynagrodzenie biegłych).

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji postanowienia.